

Anayasa Mahkemesi, ihale süreci başlamış ama çevre raporu olumsuz projelerin durdurulmasını engelleyen kanunu iptal etti

Anayasa Mahkemesinin, planlama aşamasını geçmiş olmakla birlikte henüz üretim ya da işletmeye başlamamış, ihale süreci başlayan ancak henüz tamamlanmayan kamu yatırım projelerini Çevresel Etki Değerlendirmesi'nden (ÇED) muaf tutan kanun hükmünün iptal gerekçesi Resmi Gazete'de yayımlandı. Kararın gerekçesinde, söz konusu kural uyarınca 23 Haziran 1997 tarihinden önce kamu yatırım programına alınan projelerden, kuralın Resmi Gazete'de yayımlandığı 29 Mayıs 2013 tarihi itibarıyla planlama aşamasını geçmiş ve ihale süreci başlamış ancak üretime başlanmamış projelerin gerçekleştirilmesi için zorunlu olan yapı ve tesislerin ÇED kapsamı dışına çıkarıldığı anlatıldı. Mahkeme kararı CHP'nin başvurusu üzerine almıştı.

"Sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına müdahale"

ÇED uygulamasının, gerçekleştirilmek istenen ve çevre üzerinde önemli olumsuz etkileri olabilecek faaliyetleri önlemeyi amaçladığı belirtilen gerekçede, çevre sağlığını korumanın ve kirliliği önlemenin devletin ve vatandaşların ödevi olduğu ifade edildi.

Bugünkü ve gelecek nesli ilgilendirmesi nedeniyle çevre hakkının taşıdığı öneme değinilen gerekçede, çevrenin kirlendikten, bozulduktan sonra eski haline getirilmesi çok güç ve külfetli olduğundan ekonomik gelişme için yapılacak yatırım ve faaliyetlerin doğayı tahrip etmeden gerçekleştirilmesi gerektiği vurgulandı.

Gerekçede, çevresel etkisi bulunan yatırımların, çevrenin

korunması amacına dayanan ÇED uygulamasının kapsamı dışına çıkarılmasının sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına müdahale teşkil edeceği kaydedildi.

“Kamusal zarara yol açması söz konusu değil”

Devlete yüklenen sürdürülebilir ekonomik kalkınmanın sağlanması ödevinin yerine getirilmesi amacıyla sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına müdahalede bulunulabileceği aktarılan gerekçede, bu müdahalenin anayasanın 13. maddesi uyarınca demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun ve ölçülü olması gerektiği bildirildi.

İptali istenen kuralla öngörülen projelerde ÇED uygulamasından ayrılmayı gerektirecek haklı bir neden bulunmadığı kaydedilen gerekçede, belirtilen aşamada yatırımların henüz hayata geçirilmediğine işaret edildi.

İhale süreci tamamlanmamış yatırımların ÇED’e tabi tutulmasının, ciddi kamusal zarara yol açmasının söz konusu olmadığı anlatılan gerekçede, ayrıca bu safhada çevrenin kirlenmesi veya tahribatı bakımından geri dönülemez bir aşamaya gelinmediğinin altı çizildi.

“Çevrenin korunması ödevinin bir gereği”

Bu aşamada, ilgili yatırım yönünden varsa olumsuz çevresel etkilerin önlenmesi için alternatif çözümler bulunmak üzere ÇED uygulaması yapılabileceği bildirilen gerekçede, şu ifadeler yer aldı:

“Dolayısıyla henüz ihale süreci tamamlanmayan ve fiilen hayata geçirilmeye başlanmayan yatırımların, anayasanın 56. maddesiyle devlete yüklenen çevrenin korunması ödevinin bir gereği olduğu kabul edilen ÇED uygulamasının dışında tutulmasının zorunlu bir önlem niteliği taşımadığı sonucuna ulaşılmaktadır. Bu itibarla kuralın yürürlüğe girdiği 29 Mayıs 2013 tarihi itibarıyla henüz üretim ya da işletmeye başlamamış veya ihale süreci henüz tamamlanmayan kamu yatırım projelerinin ÇED uygulamasının kapsamı dışına çıkarılmak

suretiyle sağlıklı ve dengeli çevrede yaşama hakkına yapılan müdahalenin l olduğu söylenemez. Bu nedenlerle kuralın iptali gerekir.”

CHP’nin başvurusu üzerine görüřüldü

CHP, 6486 sayılı “Torba Kanun”la getirilen bazı düzenlemelerin iptali istemiyle Anayasa Mahkemesine başvurmuştu.

Bařvuruyu esastan görüşen Yüksek Mahkeme, kanunun 12. maddesiyle 2872 sayılı kanuna eklenen geçici 3. maddedeki “planlama aşaması geçmiş ve ihale süreci başlamış olan” ibaresini iptal etmişti.